लिखु गाउँपालिका, नुवाकोट

राजश्व सुधार कार्ययोजना

(Revenue Improvement Action Plan)

अन्तिम प्रतिवेदन

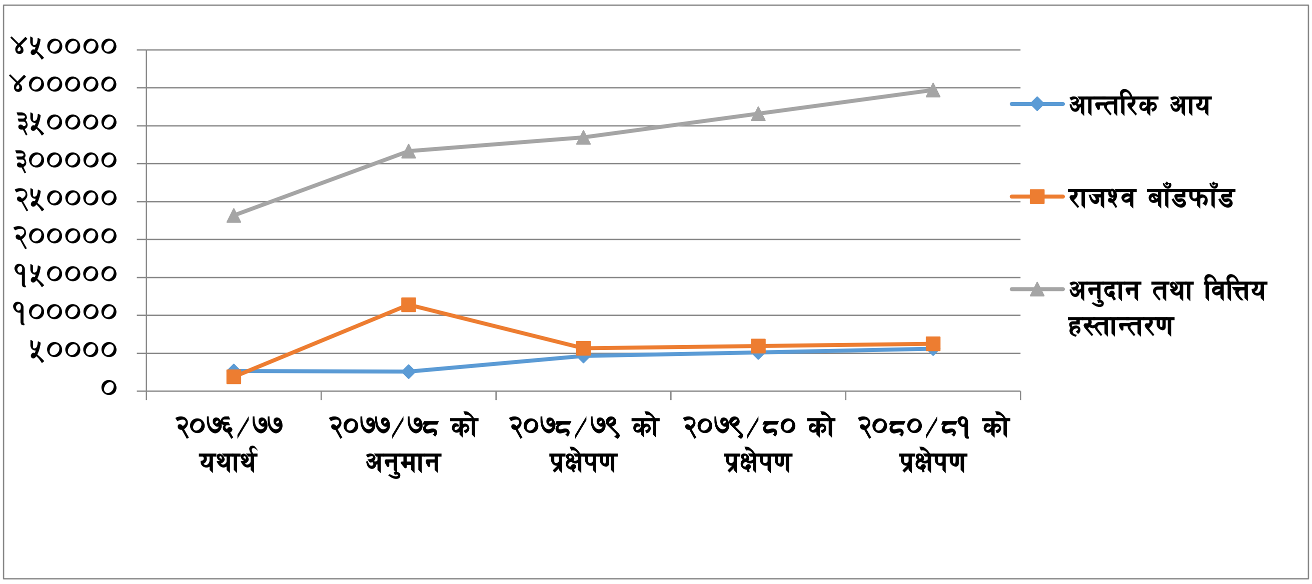

पेस गरिएको निकाय:

प्रदेश शुसासन केन्द्र

बाग्मती प्रदेश

जावलाखेल, ललितपुर

तयार गर्ने:

निरा कन्सल्टेन्सी ग्रुप्स प्रा.ली.

पुल्चोक, ललितपुर

आषाढ, २०७८

परिच्छेद-एकः परिचय *५*

१.१ पृष्ठभूमि ५

१.२ राजश्व सुधारको औचित्य ६

१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरू ६

१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया ६

१.५ योजनाका सिमाहरू ७

परिच्छेद-दुई : गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय *८*

२.१ पृष्ठभूमि संक्षिप्त परिचय ८

२.२ मानव संसाधनको अवस्था ९

परिच्छेद-तीनः स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता *१०*

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था ११

३.१.१ सवैंधानिक व्यवस्था ११

३.१.२ कानुनी व्यवस्था ११

३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था १७

३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण १८

३.३.१ स्थानीय कर राजश्व १८

३.१.३ कर राजश्व १८

३.१.४ गैर कर राजश्व २२

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था *२६*

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति २६

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता २६

४.३ आन्तरिक आय परिचालन २६

४.४ आन्तरिक राजश्व संरचनाको अवस्था २८

४.५ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू २९

परिच्छेद-पाँचः राजश्व सुधार कार्ययोजना *३०*

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना ३०

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण *३३*

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण ३३

६.२ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण ३६

६.३ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण शारांश ३८

परिच्छेद-सातः अपेक्षित नतिजा *४०*

अनुसूचिहरु

१. बैठकका माइन्युट तथा तस्वीरहरु

२. तथ्यांक संकलन फारामहरु

३. आर्थिक ऐन २०७७

परिच्छेद-एकः परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले संघीयता र स्थानीय स्वशासनको भावनालाई मूर्तरुप दिन निर्णय गर्ने अधिकारको निक्षेपण सहित स्थानीय तहलाई वित्तीय, प्रशासनिक र सेवा प्रवाहको अधिकार प्रदान गरेको छ। यस प्रकार स्थानीय तहहरूलाई संघीयताको सिद्धान्त अनुसार कानूनद्धारा नै आन्तरिक स्रोत परिचालनको लागि कर, शुल्क तथा दस्तुरको दर तोक्न सक्ने र सो बमोजिम आन्तरिक आय संकलन गर्न सक्ने अधिकार प्रदान गरेको हुन्छ । कानूनले प्रदान गरेको अधिकार क्षेत्रभित्र रही वित्तिय निक्षेपणको अधिकारलाई सही रुपमा परिचालन गर्न सकेमा स्थानीय तहको सेवा प्रदान गर्ने क्षमता थप सबल र सक्षम हुन सक्दछ ।

नेपालको विद्यमान अवस्थामा कानूनले व्यवस्था गरे अनुसारका विगतका स्थानीय निकायहरूमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि हरूको अनुपस्थितिले गर्दा १४ वर्ष देखि स्थानीय स्वायत्त शासनको अभ्यास पूर्णरुपमा हुन सकिरहेको थिएन । अन्तरिम व्यवस्था अन्तर्गत गाउँपालिकामा कार्यकारी अधिकृत मार्फत र गा.वि.समा गा.वि.स सचिवलाई निर्वाचित संस्थाको समेत जिम्मेवारी दिई कार्य संचालन हुँदै आएको थियो । जसले गर्दा स्थानीय निकायहरूमा निर्वाचित संस्थाबाट आन्तरिक आय परिचालनका सन्दर्भमा हुने नीति निर्माण, कार्यान्वयन तथा अनुगमन जस्ता कृयाकलापहरू हुन सकिरहेको थिएन भने बाह्य स्रोत माथिको निर्भरता क्रमशः वढिरहेको थियो ।

वर्तमान परिवर्तित राजनैतिक घटनाक्रम संगै स्थानीय निकायहरू स्थानीय तहको रुपमा पुर्नसंरचना भए संगै गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाको क्षेत्र, अधिकार तथा जिम्वेवारीहरूमा समेत परिवर्तन भएको छ भने सोही अनुरुप स्थानीय तहहरूको निर्वाचन पनि हालै मात्र सम्पन्न भएको छ। नेपालको वर्तमान संविधानले संघीय वित्त व्यवस्थाका मान्यता अनुसार संविधानमै विभिन्न तहका सरकारलाई विभिन्न कर तथा गैर करहरू लगाउने अधिकार दिएको छ ।

आर्थिक तथा प्रशासनिक सक्षमताका आधारमा भंसार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा आयकर लगाउने अधिकार पनि केन्द्रीय सरकारलाई दिएको छ । घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर, सवारी साधन कर, मनोरन्जन कर, विज्ञापन कर र कृषिमा आयकरलगाउने अधिकार प्रदेशको अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ भने मालपोत/भूमिकर, सम्पत्ति कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, सम्पत्ति कर, घर बहाल कर र व्यवसाय करलाई स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र राखिएको छ। यसैगरी गैर करहरूमा राहादानी शुल्क, भिसा शुल्क, पर्यटन दस्तुर, सेवा शुल्क र दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार केन्द्रीय सरकारलाई, पर्यटन शुल्क, सेवा शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार प्रदेश सरकारलाई र सेवा शुल्क, पर्यटन शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार स्थानीय सरकारलाई दिइएको छ। प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सबै तहको सरकारले पाउने व्यवस्था गरिएको छ भने कुनैपनि तहको सरकारले कर लगाउन सक्ने भनेर उल्लेख नभएका विषयमा कर लगाउने व्यवस्था संघिय सरकारले निर्धारण गरे अनुसार हुने व्यवस्था छ।

गाउँपालिकाको विकास निर्माण र सुशासन व्यवस्थापनमा कर्मचारीहरूको प्राथमिक जिम्मेवारी रहनु र गाउँपालिका भित्र क्रियाशील राजनैतिक दल र सामाजिक कार्यकर्ताहरूको परामर्शीय भूमिका मार्फत गाउँपालिकाबाट निर्वाचित प्रतिनिधिहरूवाट नीति निर्माण र शासन व्यवस्थापन हुने क्रमको शुरुवात भएको छ। यस अवस्थामा गाउँपालिकाको वढ्दो खर्च धान्नका लागि र स्थानीय सरकारको सामार्थ्य वृद्धि गर्नका लागि पनि गाउँपालिकाको राजश्व वृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

यो दस्तावेजमा लिखु गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना (RAIP) विषयमा भएका अध्ययन तथा छलफलको विस्तृत विवरण तयार गरिएको छ जसले याउँपालिकाको वित्तीय क्षमताको विकास गर्ने एवम् यसलाई सबल बनाउने र राजश्वको सम्भाव्य स्रोतको पूर्ण क्षमतामा उपयोग गर्ने लक्ष्य राखेको छ । यो कार्य लिखु गाउँपालिकाको माग

वमोजिम प्रदेश शुसासन केन्द्रबाट अगाडि बढाईएको हो । यसबाट प्राप्त निचोड र आएका सुझाव अनुसार गाउँपालिकाले आफ्नो कार्ययोजना तयार गरी आगामी दिनहरूमा गाउँपालिकाको राजश्व सुधार गर्ने कार्यमा उपयोग गरिनेछ ।

१.२ राजश्व सुधारको औचित्य

स्थानीय सरकारलाई संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गरी अनुसुचि ८ मा रहेका २२ वटा प्रमुख कार्यक्षेत्र भित्रका जिम्मेवारीहरू पुरा गर्नुपर्ने अवस्था छ । यस प्रयोजनका लागि स्थानीय सरकारलाई संघिय तथा प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदानका अतिरिक्त स्थानीय सरकारलाई आफ्नै राजस्वका आधारहरू तयार गर्ने अधिकार निहित रहेकोछ, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ (घ) र अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ४ अनुसार स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रमा कर र गैरकर संकलन गर्नसक्ने अधिकार रहेकोछ, तर कर प्रणाली र अधिकार क्षेत्रवारे कम जानकारी, सा-साना व्यवसायहरूमा कर लागू गर्दा हुनसक्ने सम्भावित अलोकप्रियता, स्थानिय सरकारलाई प्राप्त हुन् आएको अनुदान नै खर्च हुन् नसकिरहेको अवस्थामा कर लगाउनु पर्ने आवश्यकता महसुस नहुनु, जस्ता कारणहरूले गर्दा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर स्थानीय तहले अपेक्षित रुपमा राजस्व संकलन गर्न सकिरहेको अवस्था छैन्र यसरी स्थानीय सरकारहरूले वित्तीय संघियताको पूर्ण अभ्यास गर्न नसकेका कारण सार्वजनिक क्षेत्रको बजेट खर्च गर्न पर्याप्त राजस्व जुटाउन नसकिरहेको अवस्था छ, यसर्थ, स्थानीय सरकारहरूलाई आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर वैज्ञानिक कर प्रणाली लागू गरि कार्यान्वयन गराई आफ्नै राजस्व आधार तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउनु नै प्रस्तुत कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरू

- स्थानीय तहलाई संविधानप्रदत्त अधिकार, जिम्मेवारी, राजस्व अधिकार, अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, सार्वजनिक खर्चका लागि ऋण लिने अधिकार जस्ता अवधारणा र व्यवस्था वारे अनुशिक्षण प्रदान गर्ने ।
- राजस्वको दायराहरू खोजी तथा पहिचान गर्न सहयोग पुऱ्याउने तथा राजस्व प्रक्षेपणका वैज्ञानिक विधिहरू, दर निर्धारण प्रक्रिया र आधारहरू वारे स्थलगत अभ्यास गराई आन्तरिक राजश्वको महत्व महत्व र असुली सम्बन्धमा ज्ञान प्रदान गर्ने ।
- स्थानीय तहको कम्तिमा आगामी ३ वर्षको राजस्व सुधार कार्य योजना निर्माण गर्ने ।

१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका लागि निम्न विधि र प्रक्रिया अवलम्वन गरिनेछ, यस प्रयोजनका लागि छनोट भएका २ जना स्रोतव्यक्तिलाई स्थानीय तहका राजस्व परामर्श समिति पदाधिकारी, कर्मचारी लगायत स्थानीय सरोकारवालाहरूसंग स्थलगत रुपमा स्थानीय तहमा परिचालन गरिनेछ ।

- छनोट भएका स्रोत व्यक्ति/विज्ञसंग सुशासन अध्ययन केन्दद्वारा सामान्य कार्यगत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने,
- स्थानीय तहका प्रमुख, राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरू र सम्वन्धित शाखाका कर्मचारीहरूलाई राजस्व संकलन, परिचालन तथा सुधार सम्वन्धमा सैद्धान्तिक रुपमा प्रस्टता ल्याउन १ दिने छलफल कार्यक्रम आयोजना गर्ने .
- स्थानीय तहको विगत ३ वर्षको राजस्व परिचालनको अवस्था वारे समिक्षा गरि सवल र कम्जोर पक्षहरूको पहिचान गर्ने,
- स्थानीय तहका प्रमुख करदाताहरूसंग छलफल गर्ने
- राजस्वका सम्भाव्य क्षेत्रहरूको पहिचान र परिचालन विधि वारे
- राजस्व प्रक्षेपण विधिहरू वारे छलफल, अभ्यास र सहमति गर्ने
- राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौंदा तयार गरि कार्यपालिकामा प्रस्तुती र पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने र अन्तिम रुप दिने,

१.५ योजनाका सिमाहरू

गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना क्षेत्र व्यापक रहेको भएता पनि सिमित स्रोत साधन, प्रर्याप्त सूचनाको कमी, सिमित समयका कारण यस अध्ययनका सीमाहरू देहाय अनुसारका रहेका छन् :

- अध्ययन तथा विश्लेषण कार्य प्रमुख रुपमा कार्यालयको अभिलेख, दस्तावेज प्रतिवेदन तथा द्वितिय स्रोतहरूबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाहरूको आधारमा तयार गरिएको छ। यसका अतिरिक्त गाउँपालिकाका सम्वन्धित कर्मचारीहरू तथा अन्य सरोकारपक्षसँग भएको छलफलवाट प्राप्त सूचनाहरू समावेश गरिएको छ।
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी अध्ययनकोलागि उपलब्ध गराईएको फाराम अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कहरू गाउँपालिका तथा सम्बन्धित शाखाहरूको अभिलेख तथा राजश्व परामर्श समितिसँग भएको छलफल र स्थलगत अध्ययनवाट संकलन गरिएको छ।
- गाउँपालिकाबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा आयका स्रोत सम्वन्धी तथ्याङ्कहरू संकलन गरिएको छ। तथ्यांक संकलनको लागि घरधुरी सर्भेक्षण गरिएको छैन तथापी पालिका स्तरबाट संकलित व्यवसाय, घरेलु उद्योग, कृषि फार्म जस्ता उद्यमहरूको तथ्यांक भने समावेस गरिएको थियो।
- स्थानीय तहको निर्वाचन भएको लामो समय सम्म पनि अझै संवैधानिक प्रावधान अनुसारको राजश्व बाँडफाँड सम्वन्धी कानूनहरूमा जटिलता आएको र प्रदेश तथा स्थानीय तहको साझा अधिकारको क्षेत्रमा राजश्व बाँडफाँड सम्वन्धी प्रदेश कानून तर्जुमा भएको छैन। संवैधानिक व्यवस्था अनुरुपका उपरोक्त व्यवस्थाहरू पुर्ण भए पश्चात यस प्रतिवेदनलाई परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिन्छ, जुन कार्य यस अध्ययनको कार्यक्षेत्रमा समावेश छैन।

परिच्छेद-दुई : गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ पृष्ठभूमि संक्षिप्त परिचय

नेपालको संविधान २०७२ अनुसार नेपाललाई ७ प्रदेशमा विभाजन गरिएपछि प्रदेश नं ३ मा रहेको नुवाकोट जिल्लामा १० गाउँपालिका तथा २ नगरपालिका गरी १२ स्थानीय तहहरूको व्यवस्था गरिएको छ । जनताको घरदैलोमा सरकारको उपस्थिति गराउने उद्देश्य अनुसार साविकका गाउँ विकास समितिहरू (खानीगाउँ, सूर्यमति, थानसिंह, चौघडा र थानापति) मिलाएर लिखु गाउँपालिकाको निर्माण गरिएको छ। यसको कुल क्षेत्रफल ४७.८८ वर्ग किमी रहेको छ जसमा जम्मा घरधुरी ३,६२९ र जम्मा जनसङ्ख्या १६,९६६ रहेको छ (जनगणना २०६८) । यस गाउँपालिकाको उत्तरमा विदुर न.पा. र सूर्यगढी गा.पा.;दक्षिणमा बेलकोटगढी न.पा र ककनी गा.पा; पूर्वमा पञ्चकन्या र शिवपुरी गा.पा. अनि पश्चिममा विदुर न.पा. रहेको छ।

यस गाउँपालिका भएर बग्ने नदि “लिखु” को नामबाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण गरिएको छ। यो गाउँपालिका खानीगाउँ, सुर्यमति, चौघडा, थानसिंह र थानापति गाविसका केही वडाहरूलाई समायोजन गरेर गठन गरिएको हो । यस गाउँपालिकाको वडा नं १ ले साविकको खानीगाउँ गाविसको १, २, ३, ४, ८; वडा नं. २ ले खानीगाउँ गाविसको ५, ६, ७, ९; वडा नं. ३ ले सुर्यमती गाविसको वर्डा नं. १ देखि ९ सम्मको क्षेत्र; वडा नं ४ ले चौघडा गाविसको १, २, ५, ६, ७, ८; वडा नं. ५ ले थानसिँह गाविसको ५, ६, ७ र वडा नं. ६ ले थानसिँह गाविसको १, २, ३, ४ र थानापति गाविसको वडा नं. ५ लाई समेटेको छ । यस गाउँपालिकाको गठन र वडा केन्द्र सम्बन्धि जानकारी तलको तालिकामा दिइएको छ ।

नुवाकोटको जिल्ला सदरमुकाम विदुर देखि लिखु गाउँपालिका करिव १० किमीको दुरीमा पर्दछ। लिखु गाउँपालिकालाई जिल्ला सदरमुकाम विदुरसँग जोड्ने मुख्य सडक मध्य पहाडी लोकमार्ग हो । यस लोकमार्गले गाउँपालिकाको वडा नं. ५, ६, ३ र २ लाई छोएर गएकोछ भने वडा नं. ४ भएर जाने सबै मौसममा चल्ने अर्को सडकले पनि यस गाउँपालिकामा रहेको छ। यी सडकहरू नै यस गाउँपालिकाको प्रमुख सडकहरू हुन्। यस सडकमा विदुर-काठमाण्डौ चल्ने बस तथा स्थानीय स्तरमा माइक्रो वस सेवा समेत उपलब्ध छ। यी सडकहरू बाहेक गाउँपालिकामा रहेका अन्य सडकहरू कच्ची सडक भएका हुनाले वर्षातको मौसममा यातायातका साधनहरू आवतजावतमा कठिनाई हुने गरेको छ । यस गाउँपालिका भित्रको मुख्य बजार केन्द्रहरू ढिकुरे, छहरेर थानसिंह बजार हुन् । गाउँपालिकाको कार्यालय देखि नजिकको वडा वडा नं. ४ चौघडा र वडा नं. ५ थानसिंह रहेका छन् भने सबै भन्दा टाढा वडा नं. २ माझीपानी हो ।

यस गाउँपालिकामा कृषियोग्य जमिन प्रचुर मात्रामा रहेको छ, । गाउँपालिकाको कुल भुभागको ६५.३९ प्रतिशत भाग कृषियोग्य जमिन रहेको छ । त्यसपछिको मुख्य क्षेत्रमा बनजंगलले ढाकेको भाग र पानीको भाग रहेको देखिन्छ । यस क्षेत्रको मुख्य कृषि फाँटहरू भनेका थानसिंहफाँट, चौघडाफाँट, ढिकुरेफाँट र सिन्दुरेफाँट हुन्। साथै भु-उपयोगको बारेमा थप जानकारी तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका १ : गाउँपालिकाको भूउपयोग सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जमिनको किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.मा)	प्रतिशत
१	वनजङ्गलले ढाकेको जमीन	२.२४	४.६८
२	कृषियोग्य जमीन	३१.३१	६५.३९
३	पानीले ढाकेको	१.०९	२.२८
४	चट्टान	०.०४	०.०८
५	अन्य	१३.२०	२७.५७
	जम्मा	४७.८८	१००

स्रोत: स्थलरुप नक्सा, २०७४

जनसंख्या तथा घरपरिवार संख्या

यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या वडा नं. ३ मा रहेकोछ, भने सबैभन्दा कम जनसंख्या वडा नं ५ मा रहेको छ। जनघनत्वको आधारमा पहिलो वडा वडा नं. ४ हो भने अन्तिम वडा वडा नं ६ हो। यस गाँउपालिकामा पुरुषको तुलनामा महिलाको जनसँख्या बढी रहेको छ। यस बारेमा थप जानकारी देहायको तालिकामा रहेकोछ।

तालिका २ : गाउंपालिकाको जनसंख्या तथा घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैङ्गिक अनुपात (प्रति १०० महिलामा पुरुष)	वडागत क्षेत्रफल	जनघनत्व प्रति वर्ग कि.मी.
		पुरुष	महिला	जम्मा				
१	७५५	१४७४	१७६८	३२४२	४.३	८३	९.४४	३४३.४
२	४५५	९३२	११५६	२०८८	४.६	८१	६.०२	३४६.८
३	६९२	१७१७	१९३७	३६५४	५.३	८९	१०.८२	३३७.७
४	७१५	१६०२	१८५१	३४५३	४.८	८७	६.६४	५२०
५	३९३	८४१	९७४	१८१५	४.६	८६	५.२४	३४६.४
६	६१९	१२४१	१३५९	२६००	४.२	९१	९.७२	२६७.५
जम्मा	३६२९	७८०७	९०४५	१६९६६	४.७	८६	४७.८८	३५४.३

स्रोत: गाविस स्तरीय छलफल, २०७३

२.२ मानव संसाधनको अवस्था

लिखु गाउँपालिकामा कर्मचारीको स्वीकृत दरबन्दीको हाल सम्म स्पष्टता नभइसकेको अवस्था रहेकोले हाल कार्यरत कर्मचारीको दरबन्दीलाई हेर्दा जम्मा ४१ जनाको दरबन्दी पूर्ति भएको छ। यसरी पद पूर्ति भएका कर्मचारीहरूलाई गाउँपालिकाको विभिन्न भूमिकाहरू जस्तो समान्य तथा कर्मचारी प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, राजश्व प्रशासन, भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, आदि पूरा गर्न खटाएको छ। गाउँपालिकाले हालसालै गरेको संगठन तथा व्यवस्थापन अध्ययनले देखाए अनुसार संगठन संरचना र कर्मचारी दरबन्दी तथा पदपूर्तिको अवस्था तल प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३ : स्वीकृत पद तथा पदपूर्तिको सारांश

क्र.सं	पद	तह	सेवा	समूह	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	रा.प. तृतीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	१	०
२	अधिकृत	६	प्रशासन	लेखा	१	१	०
३	अधिकृत	७	शिक्षा	शिक्षा प्रशानि	१	१	०
४	इन्जिनियर	६	इन्जिनियरिग	सिभिल	१	१	०
५	अधिकृत	६	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	२	०
६	सहायक	५	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	४	२	२
७	सहायक	५	प्रशासन	लेखा	१	१	०
८	आलेप सहायक	५	प्रशासन	लेखा	१	१	०
९	सहायक	५	शिक्षा	शिक्षा प्रशानिक	१	१	०

क्र.सं	पद	तह	सेवा	समूह	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
१०	सव इन्जिनियर	५	इन्जिनियरिग	सिभिल	१	०	१
११	कम्प्युटर अपरेटर	५	विविध		१	१	०
१२	हेल्थ असिस्टेन्ट	६	स्वास्थ्य	हे.इ.	१	१	०
१३	अधिकृत	६	स्वास्थ्य	क.न.	१	०	१
१४	खा.पा.स.टे.	५	इन्जिनियरिग	सिभिल स्यानीटरी	१	०	१
१५	अ.सब.इन्जिनियर	४	इन्जिनियरिग	सभिल	१	०	१
१६	सहायक महिला विकास निरिक्षक	५	विविध		१	१	०
	जम्मा				२०	१४	६
	वडा तर्फ						
१	सहायक	५	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	२	०
२	सव इन्जिनियर	५	इन्जिनियरिग	सिभिल	२	१	१
३	सहायक	४	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	४	४	०
४	अ.सव इन्जिनियर	४	इन्जिनियरिग	सिभिल	४	४	०
		जम्मा			१२	११	१
	कृषि पशु तर्फ						
१	अधिकृत	७/८	कृषि	भेटेरिनरी	१	०	१
२	पशु सेवा प्राविधिक	५	कृषि	लापो एण्ड डेडे	१		१
३	नायव पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	४	कृषि	भेटेरिनरी	१	१	०
४	नायव पशु सेवा प्राविधिक	४	कृषि	लापो एण्ड डेडे	१		१
५	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	५	कृषि	भेटेरिनरी	१		१
६	अधिकृत	७/८	कृषि		१		१
७	प्राविधिक सहायक	५	कृषि	कृषि प्रसार	२	१	१
८	नायब प्राविधिक सहायक	४	कृषि	कृषि प्रसार	१		१
	जम्मा				९	२	७

स्रोत: लिखु गाउँपालिका कार्यालय, २०७८

परिच्छेद-तीन: स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन तथा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनमा स्थानीय सरकारको राजश्व अधिकार सम्बन्धीका प्रावधानहरू यस शीर्षक अन्तर्गत प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.१.१ संवैधानिक व्यवस्था

नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची - ८ (स्थानीय तहको अधिकार सूची) को प्रावधान अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार राजश्व अधिकार प्रदान गरेको छ :

- सम्पत्ति कर
- भूमिकर (मालपोत)
- घर जग्गा बहाल कर
- घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क
- सवारी साधन कर
- सेवा शुल्क, दस्तुर
- पर्यटन शुल्क
- विज्ञापन कर
- व्यवसाय कर
- दण्ड जरिवाना
- मनोरञ्जन कर
- प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी

त्यसै गरी नेपालको संविधान २०७२ मा स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी निम्न धारामा थप प्रावधान देहाय अनुसार रहेको छ :

धारा २२८ : कर लगाउन वा ऋण लिन नपाईने

(१) कानून बमोजिम बाहेक स्थानीय तहमा कुनै पनि किसिमको कर लगाउन, उठाउन र ऋण लगाउन पाईने छैन ।

(२) स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रको विषयमा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसारपसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश वा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल नहुने गरी कानून बनाई कर लगाउन सक्नेछ ।

धारा २३६ : अन्तर प्रदेश व्यापार

संविधानमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एक प्रदेश वा स्थानीय तहबाट अर्को प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने वस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तार वा कुनै प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने बस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तारमा कुनै किसिमको वाधा अवरोध गर्न वा कुनै कर, शुल्क, दस्तुर वा महशुल लगाउन वा त्यस्तो सेवा वा वस्तुको ढुवानी वा विस्तारमा कुनै किसिमको भेदभाव गर्न पाईने छैन ।

३.१.२ कानुनी व्यवस्था

संघीय कानुन **(स्थानीय सरकार संचालन ऐन (स्थाससंऐ), २०७४** को दफा ५४ देखि दफा ६३ सम्म र **अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन (असविव्यऐ), २०७४** अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार आय संकलन गर्ने अधिकार प्रदान गरिएको छ :

(क) गाँउपालिकाको एकल अधिकारः

अ) कर

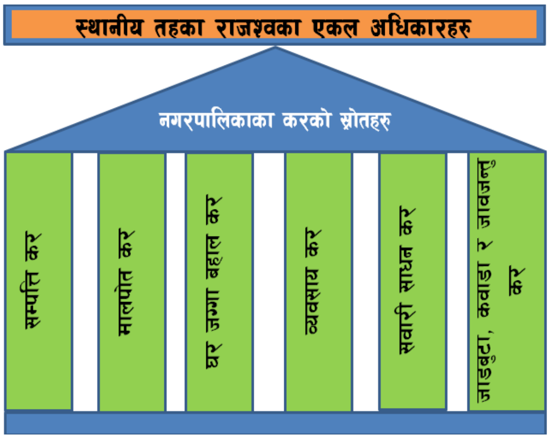

- ***<u>सम्पत्ति कर:</u>*** आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर तथा घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप घरजग्गामा (स्थाससंऐ)
- ***<u>भूमिकर (मालपोत):</u>*** सम्पत्ति कर लागेको घरजग्गा वाहेकको अन्य जग्गामा (स्थाससंऐ)
- ***<u>घर जग्गा बहाल कर:</u>*** कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा (स्थाससंऐ)
- ***<u>व्यवसाय कर:</u>*** व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा (स्थाससंऐ)
- ***<u>सवारी साधन कर:</u>*** टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सामा (असविव्यऐ)
- ***<u>जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर:</u>*** आफ्नो क्षेत्रभित्र ऊन, खोटो, जडीबुटी, बनकस (खर), कवाडी माल, जीवजन्तुको हाड, सीङ, प्वाँख, छालाको व्यवसायिक उपयोग गरे बापत (स्थाससंऐ)

आ) शुल्क

- <u>बहाल बिटौरी शुल्क:</u> आफुले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग बापत (स्थाससंऐ)
- <u>पार्किङ शुल्क:</u> आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै सवारीलाई पार्किङ्ग सेवा उपलब्ध गराए बापत। (स्थाससंऐ)

इ) सेवा शुल्क

- आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायकिङ्ग, बञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, प्याराग्लाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा। (स्थाससंऐ)
- आफूले निर्माण, संचालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको सेवामा सेवामा (खानेपानी, विजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक बत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, ब्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटवजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, वसपार्क, पुल आदि) (स्थाससंऐ)
- अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्यांकन सेवा शुल्क (स्थाससंऐ)
- सिफारिस सम्बन्धी कुनै सेवा शुल्क (स्थाससंऐ)।

ई) बिक्री गर्न सक्ने

- आफ्नो क्षेत्रभित्र वाताबरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एबम् माटोजन्य वस्तु। (स्थाससंऐ)
- आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेको काठ दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदि। (स्थाससंऐ)

उ) सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्ने

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई गाउँपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने । (स्थाससंऐ)

- वन पैदावारको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित गाउँपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने । (स्थाससंऐ)

ऊ) प्रचलित कानून बमोजिम गर्ने सिफारिस, दर्ता, अनुमति, नवीकरण आदिको शुल्क तथा दस्तुर

- दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ११ को घ को ७)
  - स्थानीय सहकारी संस्था
  - १०० वाट सम्मको एफएम रेडियो
  - घ वर्गको ठेक्का इजाजत
  - सामुदायिक, संस्थागत, गुठी, सहकारी विद्यालय
  - प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायीक तालिम
  - मातृ भाषामा शिक्षा दिने विद्यालय
  - ट्युसन, कोचिङ्ग
  - औषधि पसल
  - परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कल्याण सम्बन्धी सेवा
  - ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो र स्लेट जस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग
  - स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म
  - स्थानीय तहका पत्र पत्रिका
  - जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र तथा अन्य स्वास्थ्य संस्था, क्लिनिक
  - स्थानीय स्तरका संघ संस्था
  - इन्टरनेट, टेली सेन्टर, केवुल तथा तार विहिन टेलिभिजन
  - लघु घरेलु तथा साना उद्योग (कार्य जिम्मेवारी मापदण्ड, २०७६ मा प्रदेशको अधिकारमा रहेको)
- नक्सा पास दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ३३ को ४)
- दण्ड जरिवाना (असविब्यऐ)

(ख) प्रदेश तथा संघीय कानून अनुसार प्राप्त हुने (दफा ११ (४) :

- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी
- खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी
- सामुदायिक वनको संचालन ब्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी
- पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट प्राप्त रोयल्टी
- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहहरूलाई प्रदान गरेको राजश्व अधिकार स्थानीय तहले आर्थिक ऐन मार्फत राजश्वको दर तथा संकलनका अन्य आधारहरूको निर्धारण गरी सङ्कलन गर्नु पर्दछ ।

तालिका ४ : प्राकृतिक श्रोतको रोयल्टी बाँडफाडँ (प्रतिशतमा)

क.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	पर्वतारोहण	५०	२५	२५
२	विद्युत	५०	२५	२५
३	बन	५०	२५	२५
४	खानी तथा खनिज	५०	२५	२५

क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
५	पानी तथा अन्य स्रोत	५०	२५	२५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, अनुसूची ४

(ग) राजश्व बाँडफाँट (असविव्य, ऐन)

(अ) सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने। तर टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा र विद्युतिय रिक्सामा सवारी साधन करको दर गाउँपालिकाले लगाउने र उठाउने

(आ) घरजग्गा रजिश्ट्रेशन शुल्कको दर प्रदेशले लगाउने र गाउँपालिकाले उठाउने।

(इ) मनोरंजन करको दर प्रदेशले लगाउने र गाउँपालिकाले उठाउने

(ई) विज्ञापन करको दर गाउँपालिकाले लगाउने र उठाउने

- (आ), (इ) र (ई) बमोजिमको करवाट उठेको रकममध्ये ६० प्रतिशत रकम गाउँपालिकाको संचित कोषमा जम्मा गरी ४० प्रतिशत रकम मासिक रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने।
- (अ) बमोजिम प्रदेशले लगाएको र उठाएको सवारी साधन कर करबाट उठेको रकम ६० प्रतिशत रकम प्रदेश सरकारलाई र ४० प्रतिशत स्थानीय तहलाई वाँडफाँट गरिने।

(उ) नेपाल सरकारले संकलन गरको मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तशुल्कबाट संकलन भएको रकमको १५ प्रतिशत स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा हुने।

- आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम बाँडफाँट हुने
- स्थानीय सञ्चित कोषमा मासिक रुपमा प्राप्त हुने

(ऊ) प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टिको बाँडफाँड आयोगको सिफारिसमा प्राकृतिक श्रोतको उपयोगबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई २५ प्रतिशत

- प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टि बार्षिक रुपमा प्राप्त हुने

राजश्व बाँडफाँट अन्तर्गत संघीय सरकारवाट सङ्कलन भएको मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्क तथा प्राकृतिक स्रोतवाट प्राप्त रोयल्टी रकमको माथि उल्लेख भए बमोजिमको हिस्सा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ। उक्त रकम संघीय सरकारले राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँड हुने व्यवस्था छ।

१) प्रदेश सरकारबाट गरिने बाँडफाँट

त्यसैगरी प्रदेश सरकारले सङ्कलन गरेको सवारी करवाट प्राप्त रकमको ४० प्रतिशत रकम पनि राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा सम्वन्धित स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ। यसका अतिरिक्त स्थानीय तहवाट संकलन भएको कर तथा शुल्कको ४० प्रतिशत रकम सम्वन्धित प्रदेशलाई पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ।

तालिका ५ : स्थानीय र प्रदेश तह वीचको राजश्व बाँडफाँड

क्र.सं.	करका क्षेत्रहरू	संकलन गर्ने तह	राजश्व बाँडफाँड (प्रतिशतमा)	
			प्रदेश	स्थानीय तह
१	सवारी साधन कर	प्रदेश	६०	४०
२	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	स्थानीय	४०	६०
३	मनोरञ्जन कर	स्थानीय	४०	६०

क्र.सं.	करका क्षेत्रहरू	संकलन गर्ने तह	राजश्व बाँडफाँड (प्रतिशतमा)	
			प्रदेश	स्थानीय तह
४	विज्ञापन कर	स्थानीय	४०	६०

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४

२) मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्क

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार मूल्य अभिवृद्धि कर र आन्तरिक उत्पादनबाट उठेको अन्तःशुल्क रकम मध्येबाट उठेको रकमलाई संघीय विभाज्य कोषमा राखी सो रकम मध्ये संघीय सरकारले ७० प्रतिशत, प्रदेशले १५ प्रतिशत र स्थानीय सरकारले १५ प्रतिशत बाडँफाँड गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

तालिका ६ : मूल्य अभिबृद्धि कर, अन्तशुल्कको बाँडफाँड

क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	मूल्य अभिवृद्धि कर (भ्याट)	७०	१५	१५
२	अन्तशुल्क	७०	१५	१५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, परिच्छेद ३ (६)

(घ) अनुदान

संघीय तथा प्रदेश सरकारवाट प्रदान गरिने वित्तीय समानिकरण अनुदान राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ। त्यसै गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारले आयोगले तोकेको आधार बमोजिम सशर्त अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था छ । समपूरक तथा विशेष अनुदानकोलागि स्थानीय तहहरूवाट प्राप्त हुने प्रस्ताव र अनुदान वितरण कार्यविधिको आधार संघीय तथा प्रदेश सरकारले अनुदान उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।

- ***वित्तीय समानीकरण अनुदान:*** खर्चको आवश्यकता र राजश्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिसमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- ***सशर्त अनुदान:*** कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न आयोगले तोकेको आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- ***समपूरक अनुदान:*** पूर्वाधार बिकास सम्बन्धि कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- ***विशेष अनुदान:*** कुनै खास उद्देश्य र योजनाको लागि संघ र प्रदेशबाट

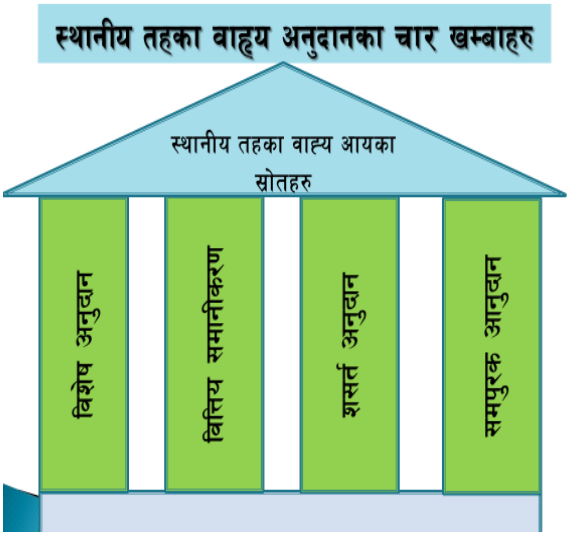

(ङ) वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण

- नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिएर मात्र वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा बैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्ने
- नेपाल सरकारको सहमति लिएरमात्र वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सिमा भित्र आन्तरिक ऋण लिन सक्ने
- नेपाल सरकारसँग मनासिब कार्यका लागि ऋण लिन सक्ने

उपरोक्त व्यवस्थाहरूले स्थानीय तहलाई प्राप्त हुन सक्ने आयका स्रोतहरूलाई ब्याख्या गरेको छ। स्थानीय तहले कानून बमोजिम वाहेक आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा कुनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाउने व्यवस्था हुनुका साथै निम्न अनुसारका थप व्यवस्थाहरू रहेका छन्।

- कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल असर नहुने गरी लगाउनु पर्ने (असविव्यऐ)
- कर नलाग्ने : कूटनीतिक नियोग, कूटनीतिज्ञ, वैदेशिक ऋण वा सहायताबाट संचालित परियोजनावाट हुने पैठारी, सामुहिक वा संयुक्त आवासको बिक्री नभएको स्टक, सामुहिक आवासको सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र (स्थाससंऐ)

- सेवा शुल्क असुली कार्य आफै वा व्यवस्थापन करार वा सार्वजनिक निजी साझेदारीवाट गर्न सक्ने (स्थाससंऐ)
- गैर करको दर निर्धारण गर्दा वस्तु वा सेवाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मान्नु पर्ने (असविव्यऐ)
- कर वा गैर कर राजश्वको प्रस्ताव तयार गर्दा वा भैरहेको कर वा गैर कर राजश्वमा परिवर्तन गर्नुपर्दा त्यसको आवश्यकता, औचित्य तथा तथा त्यसबाट पार्ने प्रभाव समेत उल्लेख गर्नु पर्ने (असविव्यऐ)
- राजश्व प्रस्ताव तयार गर्दा त्यस्तै विषयमा नेपाल सरकार, अन्य प्रदेश वा स्थानीय तहले लगाएका कर वा गैर कर र त्यसको दरसँग यथासम्भव तारतम्यता हुने गरी गर्ने (असविव्यऐ) ।

३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

गाउँपालिकाको आन्तरिक आय सम्भाव्यता थाहा पाउनको लागि हालको कानुनी प्रावधान अनुसार गाउँपालिकालाई उपलब्ध आय शिर्षकहरूको परिचालन कसरी गरिएको छ भनी जान्नु उपयुक्त हुन आउँछ। गाउँपालिकाले उपरोक्त आय शिर्षकहरू मध्ये कतिवटामा असुली गरिरहेको, कतिवटामा संकलनको निर्णय मात्र गरेको र भएका शिर्षक मध्ये कतिवटामा दर र दायरा वढाउन सकिने र कतिवटा शिर्षक परिचालन गर्न सकिने हो भनी गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरूसँगको छलफलबाट यथार्थ अवस्था झल्काउन कोशिस गरिएको छ ।

तालिका ७ : आन्तरिक आय संकलनको विद्यमान अवस्था विवरण

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
क) कर राजस्व			
मालपोत वा भूमिकर	भएको	नभएको	नभएको
सम्पत्ति कर	भएको	भएको	भएको
व्यवसाय कर	भएको	भएको	भएको
सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर	भएको	नभएको	नभएको
बिटौरी कर	नभएको	नभएको	नभएको
बहाल कर	भएको	भएको	भएको
विज्ञापन कर	भएको	भएको	नभएको
मनोरञ्जन कर	नभएको	नभएको	नभएको
(ख) गैर कर राजश्व			
सवारी पार्किङ्ग शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
खानेपानी महशुल	नभएको	नभएको	नभएको
विद्युत महसुल	नभएको	नभएको	नभएको
पर्यटन सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
फोहरमैला व्यवस्थपन शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
अचल सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क	भएको	भएको	भएको
दर्ता तथा नविकरण दस्तुर	भएको	भएको	भएको
नक्सापास दस्तुर	भएको	भएको	भएको
सिफारिस दस्तुर	भएको	भएको	भएको
नाता प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
अन्य प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
दण्ड जरिवाना	भएको	नभएको	नभएको

३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

३.३.१ स्थानीय कर राजश्व

यस भागमा गाउँपालिकाको आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरू परिचालनको विद्यमान अवस्था, सम्भावनाको शीर्षकगत रुपमा विश्लेषण गर्दै प्रभावकारी परिचालनका उपायहरूको खोजी गरिएको छ।

३.१.३ कर राजश्व

(क) सम्पत्ति कर

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को संशोधन अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउन पाउने व्यवस्था गरेको छ। यसरी सम्पत्ति कर लगाउँदा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा भूमीकर (मालपोत) लगाउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। "घरले चर्चेको जग्गा" भन्नाले घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गासम्म पर्नेछ। घर जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउँदा घर जग्गाको मूल्यांकनका आधारहरू देहाय बमोजिम हुनेछन :

(क) घर र घरजग्गाको आकार, प्रकार, बनौट र उपयोगको अवस्था,

(ख) घर र घरजग्गाको चलनचल्तीको मूल्य र घरको ह्रास मूल्य,

(ग) घर र घरजग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था

(घ) सम्पत्ति करको दर निर्धारण गर्दा नागरिकको जीवनस्तर, आर्थिकस्तर र कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा गर्नुपर्नेछ।

यस व्यवस्था अनुसार गाउँपालिकाले आर्थिक ऐनमा गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र कुनैपनि व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको सम्पूर्ण घर र जग्गाको एकिकृत रुपमा हिसाब गरी मुल्यांकनका आधारमा सम्पत्ति कर लगाउँदै आएको छ। आर्थिक ऐनमा सम्पत्ति मूल्याङ्कनको दर (आधार) निर्धारण गरेको छ तर करका दरहरू उल्लेख गरिएको छैन। गाउँपालिकाले सम्पत्ति कर सम्बन्धी कार्यविधि तयार पारेर सम्पत्ति कर सम्बन्धी दर निर्धारण गरी घर र घरले चर्चेको जग्गाको मूल्याङ्कन दर र घर तथा संरचना ह्रासकट्टी समेत मूल्याङ्कन दर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ।

संभाव्यता :

तालिका ८ : सम्पत्ति कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

सम्पत्ती मूल्य विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	औसत करको दर	सम्भाव्य संकलन (रु.)
रु. ५ लाख सम्म	१२००	६५	७८०००

सम्पत्ती मूल्य विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	औसत करको दर	सम्भाव्य संकलन (रु.)
रु. ५ लाख १ देखि १० लाख सम्म	१०००	१३५	१३५०००
रु. १० लाख १ देखि २० लाख सम्म	५००	२५०	१२५०००
रु. २० लाख १ हजार देखि ५० लाख सम्म	४००	१२१३	४८५२००
रु. ५० लाख १ देखी १ करोड सम्म	३००	४५१०	१३५३०००
रु. १ करोड १ देखि २ करोड सम्म	२००	९७५०	१९५००००
रु. २ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	५०	२८०००	१४०००००
रु. ५ करोड भन्दा बढी	२०	५५०००	११०००००
जम्मा	३६७०		६६२६२००

सुझावहरू

- जग्गालाई मालपोतको न्युनतम दर सँग सामञ्जन्यता हुने गरी मूल्याङन गरी सम्पत्ति करको दरलाई गाउँवासीको कर तिर्न सक्ने क्षमताको आधारमा निर्धारण गर्ने
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार सम्पत्ति कर संकलन गरी बाँकी जग्गामा मालपोत संकलन गर्ने गरी कार्यविधि तयार पारी लागु गर्नुपर्ने
- करदाताको पहिचान गरी विवरण अद्यावधिक गर्ने

(ख) मालपोत वा भूमि कर

विद्यमान अवस्था :

यस गाउँपालिकाले मालपोत संकलन गरेको छैन । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को संशोधनले घर र भौतिक संरचना र चर्चेको दोब्बर सम्मको जग्गामा सम्पत्ति कर तथा बाँकी जग्गामा भुमिकर (मालपोत) लगाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ ।

संभाव्यता :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्था गरे अनुसार घर तथा संरचनाले चर्चेको भन्दा बाहेकको जग्गामा भूमि कर (मालपोत) करको संभाव्यता अनुमान गरिएको छ । वस्तुस्थिति विवरण अनुसार यस गाउँपालिकामा ७७०० करदाताको जग्गा मात्र भएको र सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गामा मालपोत लगाउने प्रावधान अनुसार ७७०० करदाता मालपोत करको दायरामा पनि आउने अनुमान गरिएको छ । कूल भूमिकर योग्य जग्गालाई सडकले छोएको तथा बजार क्षेत्र, आवास क्षेत्र र कृषि क्षेत्र खेत, कृषि क्षेत्र बारी गरी ४ क्षेत्रमा वर्गीकरण गरी जग्गाको मूल्य र उपयोगको आधारमा दर निर्धारण गर्दा भूमिकरको संभावना देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

तालिका ९ : मालपोत कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

जग्गा विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	क्षेत्रफल रोपनी	करको दर (रु. प्रति रोपनी	सम्भाव्य संकलन रु. हजारमा
सडकले छोएको तथा बजार क्षेत्र	२०००	१४०००	५०	७०००००
आवास क्षेत्र	१७००	११९००	३०	३५७०००
कृषि क्षेत्र खेत	२२००	१५४००	२०	३०८०००

जग्गा विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	क्षेत्रफल रोपनी	करको दर (रु. प्रति रोपनी	सम्भाव्य संकलन रु. हजारमा
कृषि क्षेत्र पाखो	१८००	१२६००	१५	१८९०००
जम्मा	७७००	५३९००	२९	१५५४०००

सुझावहरू

- मालपोतको दर निर्धारण गर्दा जग्गाको क्षेत्रफल र मुल्यांकनको आधारमा गर्ने
- बाटोले छोएको र नछोएको पत्ता लगाउन बाटोको लगत कट्टा गरी भु सूचना प्रणालीमा आवद्ध गर्ने
- मालपोत संकलन कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्नुपर्ने

(ग) घरजग्गा बहाल कर

विद्यमान अवस्थाः

गाउँपालिकाले आर्थिक ऐन २०७७ मा गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आशिंक रुपमा बहालमा दिइएमा बहाल रकममा अनुसूची ३ अनुसार बहाल लगाई असुल उपर गरिनेछ भनी उल्लेख गरिएता पनि आर्थिक ऐनको अनुसूची ३ मा उल्लेख गरिएको भनेता पनि यसको दर अनुसूची १२ मा बहाल करको १० प्रतिशत तोकिएको छ ।

संभावनाः

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण अनुसार व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि भाडामा दिने परिवार १०० र व्यवसायिक प्रयोजनको लागि ४० जना रहेको अनुमान गर्न सकिन्छ। व्यवसायिक प्रयोजनको लागि भाडामा दिंदा बहाल रकमको १० प्रतिशत र व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि भाडामा दिंदा ५ प्रतिशत दर कायम गर्दा संकलन हुनसक्ने रकम देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १० : घरबहाल कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

प्रयोजनका आधारमा बहाल लिने करदाता	बहालमा भएको घरजग्गा संख्या	औसत मासिक भाडा रकम	जम्मा वार्षिक भाडा असुली	प्रस्तावित करको दर	घर बहाल कर
	(क)	(ख)	(ग)	(घ)	(ङ)
	अनुमानित	अनुमानित	क x ख x १२	प्रतिशत	ग को १० प्रतिशत
अडिट गर्ने संस्थागत प्रयोजनले व्यवसायीक फर्म, वित्तिय तथा सार्वजनिक संस्थाहरूलाई वहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. १०००० भाडा आर्जन गर्ने)	४०	१०,०००	४,८००,०००	१०	४८०,०००
घरयासी प्रयोजनले बहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. ४००० भाडा आर्जन गर्ने)	१००	४०००	४,८००,०००	५	२४०,०००
जम्मा	१४०	१४,०००	९,६००,०००		७२०,०००

सुझावहरू

- घर जग्गा बहाल असुलीको कार्यविधि निर्माण गर्ने
- बहालमा लगाइएको जग्गा तथा घरको लगत संकलन गर्ने
- घरजग्गा बहाल रकम मूल्याङ्कन गर्न घर तथा संरचनाको प्रकार र स्थानको आधारमा प्रति वर्गफिटको दरले बहाल मूल्य निर्धारण गर्ने र सो बमोजिम बहाल रकम निर्धारण गरी कर संकलन गर्ने

(घ) व्यवसाय कर

विद्यमान अवस्थाः

गाउँपालिकाले आर्थिक ऐनमा आफ्नो क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा व्यवसाय कर लगाई असुल उपर गरिने व्यवस्था गरेको छ। आर्थिक ऐनमा व्यवसाय करको दर निर्धारण गरिएको छ। आ.व. २०७६/७७ मा व्यवसाय करको शीर्षकवाट रु १,०१,००० संकलन भएको थियो। चालु आ.व.को असर १५ सम्ममा २८५ वटा व्यवसायीबाट रु ६१८८३० संकलन भएको अवस्था छ।

संभावनाः

गाउँपालिकाले प्रकाशन गरेको गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण अनुसार यस गाउँपालिकामामा ४०० वटा विविध किसिमका व्यवसायहरू करको दायरामा आउन सक्ने अनुमान गरिएको छ। व्यवसायको प्रकार र आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरिएको दरको आधारमा विश्लेषण गर्दा आगामी आ.व.मा रु ८ लाख संकलन हुने सम्भावना देखिन्छ।

सुझावहरू

- व्यवसायको प्रकृति तथा पूँजीगत लगानीको आधारमा वर्गीकरण गर्ने र दर निर्धारण गर्ने
- गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्नका लागि गाउँकार्यपालिकाबाट व्यवसाय संचालन इजाजत लिनुपर्ने व्यवस्था गर्न लिखु उद्योग वाणिज्यसंग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने
- व्यवसाय कर संकलनको लागि वर्षमा १ पटक व्यवसाय कर संकलन अभियान सञ्चालन गर्ने
- व्यवसायीहरूले कर चुक्ता प्रमाणपत्र लिंदा व्यवसाय नवीकरण गरेको प्रमाण अनिवार्य रुपमा पेश गर्नुपर्ने नीति निर्माण गरी आन्तरिक राजश्व कार्यालय, घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय तथा उद्योग वाणिज्य संघ कार्यालयसंग सहकार्य गर्ने

(च) विज्ञापन कर

विद्यमान अवस्थाः

गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रका सडक, चोक, सार्वजनिक स्थलमा राखिने होर्डिङ बोर्ड, साइन बोर्ड, डिजिटल बोर्ड, ग्लो बोर्ड र स्टल आदिमा विज्ञापन कर लगाउन सक्ने व्यवस्था छ। संघीय कानून अनुसार यो प्रदेश सरकारसँग बाँडफाँड हुने कर हो। यसबाट संकलित कूल राजश्व मध्ये ४० प्रतिशत राजश्व प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्दछ।

संभावनाः

गाउँपालिकामा सूचीकृत कम्पनी तथा छलफलको आधारमा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र विभिन्न स्थानमा गरी करिब २८० वटा विभिन्न विज्ञापनका सामग्री राखिएको अनुमान गरिएको छ। सोही अनुमानका आधारमा विश्लेषण गरी विज्ञापन करको देहायअनुसार सम्भाव्यता एकिन गरिएको छ :

तालिका ११ : विज्ञापन कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

विज्ञापन सामाग्री	विज्ञापन सामाग्रीको साइज अनुसार संख्या				औसत दर प्रति गोटा (रु.)	संभाव्य रकम (रु.)
	ठूला	मध्यम	साना	जम्मा		
होर्डिङ वोर्ड, ग्लोब वोर्ड	१०	५	३०	४५	१०००	४५०००
भित्तेलेखन	३०	१५	१०	५५	४००	२२०००
फ्लेक्स व्यानर	१५	१५	१०	४०	३००	१२०००

विज्ञापन सामाग्री	विज्ञापन सामाग्रीको साइज अनुसार संख्या				औसत दर प्रति गोटा (रु.)	संभाव्य रकम (रु.)
	ठूला	मध्यम	साना	जम्मा		
जम्मा	५५	३५	५०	१४०	१७००	७९०००
					६०%	४७४००

सुझावहरू

- विज्ञापन सामग्री तथा प्रयोग भएका स्थानका सन्दर्भमा तथ्याकंन संकलन गर्ने
- संकलित विवरण अनुसार विज्ञापनको करको दर निर्धारण गर्ने
- न्युनतम संकलन हुन सक्ने गरी ठेक्का अंक गणना गर्ने र ठेक्का दिने

३.१.४ गैर कर राजश्व

(क) ढुंङ्गा, गिट्टी, बालुवा तथा माटोजन्य वस्तु बिक्री

विद्यमान अवस्था :

केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ ले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७५ को दफा ६२ क थप गरी गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय अध्ययन तथा परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु बिक्री गर्न सक्ने प्रावधान राखेको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा भएको यस संशोधनसँगै यस शीर्षकको राजश्व स्थानीय तहको एकल अधिकार क्षेत्रभित्र पर्दछ। नेपाल सरकारबाट जारी ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन, विक्री तथा व्यस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ ले स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको बिक्रीबाट संकलित राजश्व मध्ये ६० प्रतिशत स्थानीय संचित कोषमा र ४० प्रतिशत प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। तर सो अनुसार ऐनमा संशोधन भई नसकेको अवस्था छ।

विद्यमान कानुनी व्यवस्था अनुसार वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र नियमावली २०७७ को व्यवस्था अनुसार संक्षिप्त वातावरण अध्ययन, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र वातवरणीय प्रभाव मूल्याकंनको समेत व्यवस्था गरिएको छ र सो अनुसार अध्ययनको सिफारिसका आधारमा बिक्री दर निर्धारण गरी गाउँपालिकाले ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, भरान बिक्री गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ।

संभावना:

पूर्व वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन अनुसार आँधी खोलाको विभिन्न घाटबाट १८८५५७ घन मिटर नदीजन्य पदार्थ बिक्री गर्न सकिने देखिएको छ। संकलन र बिक्रीको लागि गण्डकी प्रदेश सरकारको आर्थिक ऐन २०७७ को अनुसूची ६ मा उल्लेख गरिएको बिक्रि दर अनुसार कुल राजश्व ५ करोड, ९९ लाख २१ हजार ६ सय ८१ रुपैया संकलन हुन सक्ने देखिन्छ। उक्त रकम प्रदेश सरकारसंग बाँडफाँट गर्दा ३ करोड ५९ लाख ५३ हजार ९ रुपैयाँ गाउँपालिकाले प्राप्त गर्ने देखिन्छ।

तालिका १२ : उत्खनन स्थलहरूमा नदीजन्य पदार्थ बिक्री सम्भावना

क्र.सं.	नदी तथा स्थानका नाम	वार्षिक उत्खनन् योग्य परिमाण (घ.मि)	वार्षिक उत्खनन् योग्य परिमाण (घ.फि.)	बिक्री रकम प्रति घ.फि.(रु.)	सम्भाव्य बिक्री रकम (रु.)	बाँडफाँटबाट प्राप्त (६० प्रतिशत)
१	लिखु खोलाका विभिन्न ९ क्षेत्र	५११६०	१८०६४६०	९	१६२५८१३६	९७५४८८२
२	लिखु खोलाका विभिन्न ७ क्षेत्र	५०१७३.४८	१७७१६२६	९	१५९४४६३०	९५६६७७८
३	तादी खोलाको विभिन्न ८ क्षेत्र	७९८३६	२८१९००९	९	२५३७१०८२	१५२२२६४९
४	तादी खोलाको विभिन्न ९ क्षेत्र	७३८८	२६०८७०	९	२३४७८३३	१४०८७००
जम्मा		**१८८५५७.४८**	**६६५७९६५**	९	**५९९२१६८१**	**३५९५३००९**

नोट : १ घन मीटर बराबर ३५.३१ घन फिट

उक्त रकम नेपाल सरकारबाट जारी ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन, विक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ बमोजिम प्रदेश सरकारसँग ४० प्रतिशत रकम बाँडफाँड गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

(ग) नक्सा पास दस्तुर

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्र भित्र नयाँ घर तथा भवन निर्माण गर्दा वस्ती विकास तथा भवन निर्माण आधारभूत मापदण्ड २०७२ र स्थानीय सरकारले निर्माण गरेको भवन निर्माण मापदण्ड अनुसार नक्सा पास गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यो नियम लागु हुनु पूर्व निर्माण भएका भवनको अभिलेखिकरण वापत दस्तुर लिन सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ ।

सम्भावना:

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा हालका दिनमा आवासीय र व्यापारिक दुवै वर्गका भवन निर्माणमा विस्तारै बढ्दै जाने अनुमान गरिएको छ । आगामी आ.व.मा गाउँपालिका क्षेत्रमा करिब २५ वटा भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ अनुसार बन्ने, २५ वटा घरको नक्सा नियमित गरिने, १०० वटा घरहरू अभिलेखीकरण गरिने, १५ वटा कच्ची घरहरू निर्माण हुने र ५० वटा घरहरूले निर्माण सम्पन्नता लिने अनुमान गर्दा तपशिल बमोजिमको दस्तुर संकलन हुने सम्भावना रहेको छ :

तालिका १३ : नक्सा पास दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

भवनको किसिम र बनोट	आगामी आ.व.को अनुमान	औषत दस्तुर (रु)	कूल संभाव्य रकम (रु.)
भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ अनुसार बनेका घर	२५	१२०००	३०००००
नक्सा नियमित	२५	१००००	२५००००
अभिलेखीकरण पक्की घर	१००	१०००	१०००००
अभिलेखीकरण कच्ची घर	१५	५००	७५००
घर सम्पन्नता प्रमाण पत्र	५०	२०००	१०००००

जम्मा	२१५		७५७५००

(घ) व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर (दर्ता तथा अनुमति दस्तुर)

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकारले एफएम रेडियो संचालन, घ वर्गको निर्माण व्यवसाय इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका ब्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग, ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग आदि कार्य गर्नको लागि अनुमति दिन र सो बापत दस्तुर संकलन गर्न सक्ने प्रावधान छ ।

सम्भावना:

गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालनमा रहेका स्थानीय स्तरका ब्यापारिक फर्म, “घ” वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, सहकारी, फार्मेसी, निजी विद्यालय, तालिम प्रदायक संस्था, व्यावसायिक फर्म, सहकारी आदि अनुमति प्रमाणपत्र दिई नियमित गर्नुपर्ने तथा नयाँ संचालनमा आउन चाहनेलाई इजाजत दिने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । यस अध्ययनको क्रममा गरिएको छलफलमा हाल ५८ वटा उल्लिखित व्यवसायिक फर्महरू रहेको अनुमान गरिएको छ। त्यस्ता संस्थाहरूलाई दर्ता तथा अनुमति प्रदान गर्दा व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर संकलनको संभावना देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ ।

तालिका १४ : व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	व्यवसायको प्रकार	संख्या	औषत दर	कूल संभावना रकम (रु.)
१	घ वर्गका निर्माण व्यवसाय	५	१००००	५००००
२	फार्मेसी, निजी विद्यालय, तालिम प्रदायक संस्था	८	१०००	८०००
३	स्थानीय व्यवसायिक फर्म	१०	४०००	४००००
४	सहकारी	३५	२०००	७००००
जम्मा		**५८**		**१६८०००**

सुझावहरू

- यसमा एफएम, रेडियो, विद्यालय स्थापना, व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युशन, कोचिङ, औषधी पसल, प्लटिङ, ढुँगा गिट्टी सर्वक्षण, उत्खनन्, उपयोग गरे वापतको अनुमति दिन र दस्तुर संकलन गर्न सक्ने ।
- आर्थिक ऐनमै दर्ता अनुमति दस्तुर दर निर्धारण गरी संकलन गर्ने
- अनुमति नलिई सञ्चालन गरेमा दण्ड जरिवानाको व्यवस्था गर्ने
- डकर्मी, सिकर्मी, कालिगड, मिस्त्री, इलेक्ट्रिशियन सीपमुक्त पेशाका लाइसेन्स प्रणाली लागू गरी लाइसेन्स प्राप्त व्यक्तिले मात्र कार्य गर्न पाउने भएमा योगको गुणस्तर बढाउने र यसबाट पटके दस्तुर बढ्ने

(ङ) सेवा शुल्क

१ सम्पत्ति तथा आयश्रोत मूल्याङ्कन सेवा शुल्क (अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क)

विद्यमान अवस्था :

गाउँपालिकाले कानून बमोजिम घर, जग्गा लगायत अन्य अचल सम्पत्ति र आयस्रोत मूल्याङ्कन गरी दिए वापत मूल्याङ्कन सेवा शुल्क लिन पाउने व्यवस्था गरेको छ । सो व्यवस्था अनुसार गाउँपालिकाले आर्थिक ऐन २०७७ मा सम्पत्ति र आयश्रोत मूल्याङ्कन सेवा शुल्कको दर निर्धारण गरेको छ ।

संभावना :

(छ) सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर

विद्यमान अवस्था:

गाउँपालिकाले विभिन्न किसिमका सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको दर आर्थिक ऐन मार्फत निर्धारण गरी कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडावाट संकलन गरी आएको छ ।

सम्भावना:

गाउँकार्यपालिका कार्यालय र वडा कार्यलयहरूबाट वार्षिक रुपमा हुने सिफारिस घटना दर्ता दस्तुर, नाता प्रमाणित दस्तुर, र अन्य दस्तुर गरी जम्मा ३४५० वटा सिफारिस हुने अनुमान गरिएको छ। शीर्षकगत रुपमा भन्दा सिफारिस वापत ५ लाख, व्यक्तिगत घटना दस्तुरबाट १ लाख, नाता प्रमाणित दस्तुर ४० हजार र अन्य दस्तुरबाट ५० हजार संकलन हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर मध्ये सिफारिस दस्तुर, व्यक्तिगत घटना विलम्ब दस्तुर, नाता प्रमाणित दस्तुर र अन्य दस्तुर गरी जम्मा ६ लाख ९० हजार संकलन हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

तालिका १५ : सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

क.सं.	सिफारिश प्रमाणीकरणको विवरण	आगामी आ.व.को अनुमान	औषत दर (रु. प्रति शिफारिस)	कूल संभावना रकम (रु.)
१	सिफारिश दस्तुर	२५००	२००	५०००००
२	घटना दर्ता दस्तुर	५००	२००	१०००००
३	नाता प्रमाणित दस्तुर	२००	२००	४००००
४	अन्य दस्तुर	२५०	२००	५००००
	जम्मा	३४५०	२००	६९००००

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता

४.३ आन्तरिक आय परिचालन

गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको यथार्थ आय, चालु आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान र चैत्र मसान्तसम्मको संकलित आयलाई तुलनात्मक रुपमा तलको तालिकामा देखाईएको छ। गत ३ आ.व.को यथार्थ आयको आधारमा वृद्धि दर पत्ता लगाइएको छ।

तालिका १६ : ३ आ.व.को यथार्थ र चालू आ.व.को अनुमान र प्राप्ति(रु.०००)

क.सं	विवरण	२०७४/७५ यथार्थ	२०७५/७६ यथार्थ	२०७६/७७ यथार्थ	वृद्धि दर	२०७७/७८	
						अनुमान	आसाढ सम्मको
क)	**कर तथा गैर कर राजश्व**	१२,५८३	३०,१५३	२६,७५८	४६	२५,३०१	१०,९५५
१	**कर**	९४६	२,०३२	१,०९१	७	१,६००	२,५९२
११३१३	सम्पत्ति कर	-	-	७३१	०	४००	९३५
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	-	-		०	०	०
११३२१	घर बहाल कर	-	-	२५९	०	१,०००	४११
११४५१	सवारी साधन कर	-	-	-	०	-	-
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	-	-	-	०	-	-
११४७०	विज्ञापन कर	-	-	-	०	-	-
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	-	-	-	०	-	-
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	-	-	-	०	-	-
११४७१	अन्य मनोरञ्जन कर	-	-	-	०	-	-
११६९१	अन्य कर	-	-	-	०	१००	६६०
१४६११	व्यवसाय कर	-	-	१०१	०	१००	५८६
२	**गैर कर**	११,६३७	२८,१२१	२५,६६७	४९	२३,७०१	८,३६३
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	-	-	-	०	-	-
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	-	-	-	०	-	-
१४२११२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	-	-	-	०	-	-
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	-	-	-	०	-	-
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	-	-	-	०	-	-

क्र.सं	विवरण	२०७४/७५ यथार्थ	२०७५/७६ यथार्थ	२०७६/७७ यथार्थ	वृद्धि दर	२०७७/७८	
						अनुमान	आसाढ सम्मको
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा विक्री	-	२८,१२१	२४,४३२	०	२३,००१	७,८००
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	-	-	-	०	-	-
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	-	-	-	०	-	-
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	-	-	१५	०	-	-
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	-	-	-	०	-	-
	(सम्पत्ती मूल्याङ्कन सेवा शुल्क आदि)	-	-	-	०	-	-
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	-	-	-	०	-	-
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	-	-	२३८	०	२००	११०
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	-	-	६७४	०	५००	४५३
१४२४४	ब्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	-	-	५५	०	-	-
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	-	-	-	०	-	-
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	-	-	१२०	०	-	-
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	-	-	-	०	-	-
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	-	-	-	०	-	-
१४५२९	अन्य राजस्व	११,६३७	-	१३३	०	-	-
ख.	**राजस्व बाँडफाँट**	**१,५००**	**४४,०७७**	**८,९६२**	**१४४**	**११९,६२६**	**९०,१४४**
ख.१	***नेपाल सरकार***	**१,५००**	**३६,१८३**	**०**	**०**	**५३,५११**	**४१,५८३**
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	१५००	३६१८३	-	-	५२,१११	४०,११३
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	-	-	-	०	-	-
१४११५३	बाँडफाँड भई प्राप्त रोयल्टी	-	-	-	०	१,४००	१,४७०
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	-	-	-	०	-	-
ख.२	***प्रदेश सरकार***	**०**	**७,८९४**	**८,९६२**	**०**	**६६,११५**	**४८,५६१**
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	-	७८९४	२८९	०	२०७०३	३८५३२
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	-	-	८,६७३	०	४५,४१२	१०,०२९
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	-	-	-	०	-	-
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	-	-	-	०	-	-

क.सं	विवरण	२०७४/७५ यथार्थ	२०७५/७६ यथार्थ	२०७६/७७ यथार्थ	वृद्धि दर	२०७७/७८	
						अनुमान	आसाढ सम्मको
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	१७८,८३२	२४१,९२१	२३१,८०६	१४	३१४,०४६	२७७,३६८
ग.१	***नेपाल सरकार***	१७८,८३२	२४१,९२१	२०८,८७५	८	२५६,६५३	२३५,०५७
१३३११	समानीकरण अनुदान	१७८,८३२	६५६००	७७९००	-३४	८०९००	८०,९००
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	–	११०७२१	१२४८१२	०	१५४१५८	१३३,३१०
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	–	६५६००	–	०	–	–
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	–	–	–	०	१००००	१०,०००
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	–	–	–	०	–	–
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	–	–	–	०	५,६००	५,६००
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	–	–	६,१६३	०	–	–
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	–	–	–	०	–	–
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	–	–	–	०	५,९९५	५,२४७
ग.२	***प्रदेश सरकार***	०	०	२२,९३१	०	५७,३९३	४२,३११
१३३११	समानीकरण अनुदान	–	–	९९३२	०	८,९०१	८,९०१
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	–	–	१२९९९	०	१५,०२६	–
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	–	–	–	०	–	–
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	–	–	–	०	३,५००	३,५००
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	–	–	–	०	–	–
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	–	–	–	०	२९,९१०	२९,९१०
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	–	–	–	०	५६	–
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	–	–	–	०	–	–
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	–	–	–	०	–	–
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	०	०	०	०	०	०
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	–	–	–	०	–	–
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान	–	–	–	०	–	–
	कूल जम्मा	१९२,९१५	३१६,१५१	२६७,५२६	१८	४५८,९७३	३७८,४६७

४.४ आन्तरिक राजश्व संरचनाको अवस्था

गाउँपालिकाको विगत ३ आ.व.को यथार्थ आन्तरिक आयको स्रोत अनुसारको संरचना तथा तिनको कूल आन्तरिक आयमा रहेको योगदान तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका १७ : कूल राजश्वमा शीर्षकगत योगदान (रु. हजारमा)

आय □□□□□□□	२०७४/७५ □□ □□□□□□□ आय	२०७५/७६ □□ □□□□□□□ आय	२०७६/७७ □□ □□□□□□□ आय	वृद्धि दर	आ.व.२०७८ को	
					अनुमान	हालसम्मको आय

□□□□□□□□ आय	१२,५८३	३०,१५३	२६,७५८	४६	२५,३०१	१०,९५५
□□□□□□□ □□□□□□□□□	१,५००	४४,०७७	८,९६२	१४४	११९,६२६	९०,१४४
□□□□□□□	१७८,८३२	२४१,९२१	२३१,८०६	१४	३१४,०४६	२७७,३६८
□□□ आय	१९२,९१५	३१६,१५१	२६७,५२६	१८	४५८,९७३	३७८,४६७

४.५ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू

लिखु गाउँपालिका नुवाकोटमा रहेको र सबै प्रकारका प्रणालीको व्यवस्थापन गर्न सहज र पहुँच भएतापनि राजश्व परिचालनमा यस गाउँपालिकाको आफ्नै किसिमका सवाल र समस्याहरू रहेका छन् । राजश्व परिचालनमा देखिएका मूल सवालहरूलाई यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

(१) तथ्यांक प्रणाली व्यवस्थीत गर्न नसक्नु : यस गाउँपालिकामा नविन प्रविधिको प्रयोग गरेर हाल सम्म वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको छैन । वस्तुस्थिति विवरणको अभावमा गाउँपालिकाको वास्तविक अवस्था चित्रण गर्न नसकिने भएकोले वस्तुस्थिति विवरण व्यवस्थीत गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

(२) करयोग्य क्षेत्र र करदाताको स्पष्ट विवरण नहुनु : गाउँपालिकामा भएका करदाताको खण्डिकृत तथ्यांक राखिएको छैन । गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरी करदाताहरूको खण्डिकृत तथ्यांक राख्ने र सोको आधारमा करको दायार फराकिलो पार्नुपर्ने अर्को थप सवालको रुपमा रहेको छ ।

(३) कर संकलन प्रविधिको प्रयोग : कर संकलनको लागि सञ्चालन ल्याइएको सफट्वेयर गाउँपालिकामा स्थापना गरिएको छ भने वडाहरूमा दक्ष जनशक्तिको अभावमा पूर्ण रुपमा सञ्चालनमा ल्याउन सकिएको छैन । सफट्वेयर प्रणालीमा वडा स्तरका करदाताहरूको विवरण राख्ने र वडा स्तरबाटै कर संकलन गर्ने अभ्यासलाई थप शसक्त पार्नुपर्ने देखिन्छ ।

(४) करदाता शिक्षा र सुनुवाई प्रणाली: करदाता शिक्षालाई थप प्रभावकारी बनाउन, एसएमएस र हेल्प डेस्कलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने देखिन्छ । वडा सचिब लगायत वडाध्यक्षहरूलाई राजश्वका क्षेत्राधिकार सम्बन्धी प्रशिक्षण दिनुपर्ने देखिन्छ ।

(५) राजश्वका नयाँ क्षेत्रको पहिचान: राजश्व अभिबृद्धि गर्ने नयाँ क्षेत्रहरू जस्तै मालपोत, फोहरमैला व्यवस्थापन पार्किङ व्यवस्थापन आदिलाई करको दायरामा ल्याउनुपर्दछ ।

परिच्छेद-पाँचः राजश्व सुधार कार्ययोजना

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना

गाउँपालिकाको राजस्व संकलन सम्बन्धि कानुनी अधिकार, अन्य गाउँपालिकामा गरिएको अधिकारको अभ्यास, एक प्रभावकारी स्थानीय सरकारको रुपमा गाउँपालिकाले गनुपर्ने कार्यहरू लगायत समग्र अवस्था लाई मध्यनजर गर्दै लिखु गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनालाई देहाय अनुसार क्षेत्रगत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	(क) कर राजश्व		
सम्पत्ति कर	- सम्पत्ति कर सम्वन्धी कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने - गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सम्पत्ति सम्बन्धी करदाताको पहिचान गरी विवरण अद्यावधिक गरी दर पुनरावलोकन गर्ने ।	- २०७८ मंसिर मसान्त	- राजश्व शाखा - प्राविधिक शाखा - राजश्व परामर्श समिति
भूमीकर (मालपोत)	- मालपोत संकलन कार्यविधि तयार पारी लागु गर्ने - जग्गाको मुल्यको आधारमा दर निर्धारण गरी करका दर सफ्टवेयरमा मिलाउने - मालपोत करदाताको लगत तयार पार्ने	२०७९ असार मसान्त	- राजश्व उपशाखा - प्राविधिक शाखा - राजश्व परामर्श समिति
घरजग्गा वहाल कर	- घरजग्गा बहाल कर संकलन कार्यविधि निर्माण गर्ने - घर तथा जग्गा वहालमा लगाउने घरधनीहरूको लगत संकलन गर्ने ।	२०७८ पौष मसान्त	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उपशाखा - लेखा शाखा - जिन्सी शाखा
	- गाउँपालिका भित्र रहेका व्यवसायीहरूको स्थलगत दर्ता र नवीकरण अभियान सञ्चालन गर्ने	२०७८ भाद्र मसान्त भित्र	- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - वडा सचिवहरू - राजश्व उपशाखा
व्यवसाय कर	- करको दायरामा नआएका व्यवसायीलाई गाउँपालिकामा दर्ताको लागि सार्वजनिक सञ्चार माध्यम मार्फत आव्हान गर्ने - घरदैलो कार्यक्रम मार्फत ब्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र दिने तथा कर असुली गर्ने	प्रत्येक आर्थिक बर्ष भरी नियमित रुपमा	- राजश्व उपशाखा - लेखा शाखा - वडा सचिवहरू
	- निर्धारित समय भन्दा ढिलो कर तिर्नेलाई जरिवाना तथा छिटो तिर्नेलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने	प्रत्येक आर्थिक बर्ष भरी नियमित रुपमा	- गाउँपालिका - राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शााखा

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	- उद्योग बाणिज्य संघ लिखुका प्रतिनिधिहरूसँग नियमित छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने	निरन्तर	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शाखा
विज्ञापन कर	- सम्भाव्यता अध्ययन गरी न्यूनतम ठेक्का अंक कायम गर्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शाखा
(ख) गैरकर राजश्व			
वहाल विटौरी शुल्क	- पर्ति जग्गा र ती जग्गामा बनेका नीजि संरचनाको अभिलेख तयार पार्ने र करको दायरामा ल्याउने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शाखा
स्थानीय पूर्वाधार उपयोग सेवा	- पर्यटकीय तथा धार्मिक क्षेत्रमा पूर्वाधार तयार गरी करको दायरामा ल्याउने - तरकारी तथा फलफूल संकलन केन्द्र निर्माण गरी उपयोग सेवा शुल्क असुल गर्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शाखा
	- बस तथा जीप पार्क निर्माण गरी पार्किङ शुल्क संकलन गर्ने - फोहरमैला व्यवस्थापन संकलन सबै वडासम्म पुऱ्याएर सेवा शुल्क गाउँपालिका मार्फत संकलन गर्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- गाउँसभा, गाउँपालिका - राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उपशाखा
नक्सापास दस्तुर	- ग्रामिण क्षेत्र लगायत शहरी क्षेत्रमा नक्सापास अनिवार्य गराउने र अभिलेखीकरण तथा नियमित कार्यलाई तिब्रता दिने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र	- राजश्व परामर्श समिति - प्राविधिक शाखा - गाउँकार्यपालिका
अन्य दस्तुर तथा सेवा शुल्क	- गाउँपालिकामा बुझाउनु पर्ने विभिन्न कर दस्तुरहरूको बारेमा स्थानीय संचार माध्यम मार्फत प्रचार प्रसार गर्ने	आ.व. २०७८/०७९ भित्र	- गाउँकार्यपालिका - लेखा शाखा - राजश्व उपशाखा
(ग) आर्थिक विकास र लगानी			
सम्भाव्य आर्थिक क्षेत्रको पहिचान, निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	पूर्वाधार बनाउन सकिने जग्गामा पूर्वाधार निर्माण गर्ने	२०७९ आषाढ मसान्तसम्म	गाउँकार्यपालिका
(घ) राजश्व प्रशासन			
राजश्व संकलन तथा अभिलेख	- सफ्टवेयरको स्थापना गरी सफ्टवेयरमा करका दर अद्यावधिक गर्ने र करदाताको विवरण सोही सफ्टवेयरमा प्रविष्ट गर्ने	आ.व.०७९ श्रावण भित्र	- गाउँकार्यपालिका - राजश्व उपशाखा
सूचना तथा पारदर्शिता	- स्थानीय सञ्चार माध्यमको अधिकतम प्रयोग गरी करदाताहरूलाई कर तिर्न सुसुचित गर्ने ।	मासिक रुपमा	- गाउँकार्यपालिका - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - लेखा शाखा

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	- गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरू र बजार क्षेत्रमा करबाट संकलन भएको रकम खर्च हुने शीर्षक समावेश गरी फ्लेक्स प्रिन्ट बनाई टास्ने - गाउँपालिकाको आम्दानी र खर्च (विशेष गरी आन्तरिक राजश्व तथा तिनको उपयोग) नियमित रुपमा सार्वजनिक गर्ने		- राजश्व उपशाखा - वडा सचिवहरू
अनुगमन	- करदाताहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने छुटेका करदातालाई करदाताको सूचिमा समावेश गर्ने । - राजश्व अनुगमन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने - कर संकलनमा हुन सक्ने चुहावटलाई ध्यानमा राखी अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाउने	- आ.ब.०७८/०७९ भित्र - अनुगमन प्रत्येक तीन महिनामा	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उपशाखा
करदाता तथा कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम	- बढी कर तिर्ने वा अन्य किसिमका उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गर्ने - कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने	वार्षिक रुपमा (गाउँसभा गर्ने दिनमा)	- प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत - कार्यपालिका
सूचना प्रविधिको उपयोग	करदाता विवरण अद्यावधिक गर्ने (GIS मार्फत Tax Mapping Database System)	आगामी आ.ब. को कार्तिक भित्र सुचना प्रविधि शाखा	राजश्व उपशाखा, सुचना प्रविधि शाखा
	राजश्व उपशाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू र वडा सचिवहरूलाई राजश्व संकेत अनुसार राजश्व संकलन गर्न आवश्यक तालिम उपलब्ध गराउने	२०७८ भाद्र मसान्त सम्म	राजश्व उपशाखा र सफ्टवेयर प्रदायक संस्था
	शीर्षकगत करदाता विवरण तयारी अद्यावधिक गर्ने (GIS मार्फत Tax Mapping Database System)	आगामी आ.ब. को कार्तिक भित्र	राजश्व उपशाखा, सुचना प्रविधि शाखा

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण

राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पश्चात्को आगामी तीन वर्ष (आ.व.२०७८/७९ देखि २०८०/८१) को लागि राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ। राजश्वको प्रक्षेपण गर्दा विगतका ३ आ.व. को राजश्व वृद्धि दर, चालु आ.व. मा गरिएको अनुमान र चालु आ.व.को चैत्र मसान्तसम्म संकलन भएको आयका आधारमा गरिएको छ। गत आ.व.मा नसमेटिएका आयका शीर्षकहरूको हकमा राजश्व सुधार कार्ययोजनामा उल्लेख गरिएका कार्यक्रमले पार्ने प्रभावलाई मध्येनजर गरी तथ्याङ्कमा आधारमा गरिएको छ। आय प्रक्षेपणका आधारहरूलाई शीर्षकगत रुपमा देहायअनुसार व्याख्या गरिएको छ।

तालिका १८ : आगामी आ.व.हरूका लागि राजश्व प्रक्षेपणका आधारहरू (रु. हजारमा)

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरुको लागि प्रक्षेपणको आधार
क.	**आन्तरिक आय तर्फ**	४८६४६	
११३१३	सम्पत्ति कर	६६२६	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	१५५४	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२१	घर बहाल कर	७२०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४५१	सवारी साधन कर	०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाका ९० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	यस शिर्षकमा राजश्व संकलन गर्न नमिल्ने
११४७०	विज्ञापन कर	४७	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ७० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४७१	अन्य मनोरञ्जन कर	-	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ६० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११६९१	अन्य कर	१००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ६० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४६११	व्यवसाय कर	८००	आ.व. २०७८/७९ मा ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरुको लागि प्रक्षेपणको आधार
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१६८	आ.व.२०७८/७९ मा ९० प्रतिशत र त्यसपछिका वर्षहरुमा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	०	आ.व. २०७८/७९ मा ब्याकहो लोडर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, पानी ट्यांकी, टिप्पर भाडाबाट प्राप्त हुने रकमको ९० प्रतिशत र त्यसपछिका वर्षहरुमा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	३०	आ.व. २०७८/७९ मा फाराम, पुस्तक, नक्सा जस्ता सामग्रीहरुको बिक्रीवाट रु ६० हजार संकलन हुने र त्यसपछि बार्षिक १० प्रतिशत बृद्धि हुँदै जाने
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	०	अनुमान नगरिएको
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	०	अनुमान नगरिएको
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा विक्री	३५९५३	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यस पछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२२९	प्रशासनिक सेवा शुल्क	१०००	आ.ब. २०७८/७९ मा एकमुष्ट ४५ लाख र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	२०	आ.ब. २०७८/७९ मा एकमुष्ट २० र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	२०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	७५८	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	५००	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४४	ब्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले घट्दै जाने
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	४०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	५०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरुको लागि प्रक्षेपणको आधार
१४२९१	पर्यटन शुल्क	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ६० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	५०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४५२९	अन्य राजस्व	१००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
ख.	**राजश्व बाँडफाँट**	**५३९४८**	
ख.१	***नेपाल सरकार***	***५३९४८***	
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	५२४७८	चालु आ.व.को लागि गरिएको अनुमानमा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	-	
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	१४७०	गत आ.को प्राप्त रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
ख.२	***प्रदेश सकार***	०	
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०	चालु आ.व.को लागि गरिएको अनुमानमा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	०	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	०	आ.ब. २०७८/७९ मा एकमुष्ट २३ हजार र त्यसपछि क्रमशः ५ प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ६० प्रतिशत र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतका दरले बृद्धी हुँदै जाने
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	**३०६२४०**	
ग.१	***नेपाल सरकार***	***२५३२००***	
१३३११	समानीकरण अनुदान	८४२००	आ.व. २०७८/७९ मा चालु आ.व. रकममा ५ प्रतिशतले बढ्ने र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१३३३००	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	९०००	
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	०	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	२०८००	
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	५९००	गत आ.व.मा प्राप्त यथार्थ रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	०	अनुमान नगरिएको
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	०	
ग.२	***प्रदेश सरकार***	***५३०४०***	

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरुको लागि प्रक्षेपणको आधार
१३३११	समानीकरण अनुदान	६६०४	चालु आ.व.को अनुमानमा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१४१५६	गत आ.व.को यथार्थ रकममा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	२३००	
१३३१४	विषेश अनुदान चालु	२९९८०	गत आ.व.को यथार्थ रकममा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१५	विषेश अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०	चालु आ.व.को अनुमानमा ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	०	अनुमान नगरिएको
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	०	
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	*०*	
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	०	अनुमान नगरिएको
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान	०	
	कूल जम्मा	४०८८३४	

६.२आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण

गाउँपालिकाको आगामी ३ वर्षको प्रक्षेपित आयको विवरण आय शीर्षकको संभाव्य आधार तथा राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयनलाई आधार मानी गरिएको छ। राजश्वको प्रक्षेपण गर्दा राजश्व कोडको आधारमा गरिएको छ।

तालिका १९ : आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
क.	**आन्तरिक आय तर्फ**	२६७५८	२५८०१	४६२८४	५०८९६	५५९६९
११३१३	सम्पत्ति कर	७३१	४००	५३०१	५८३१	६४१४
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	०	०	१२४३	१३६८	१५०४
११३२१	घर बहाल कर	२५९	१,०००	५७६	६३४	६९७
११४५१	सवारी साधन कर	-	-	०	०	०
११४७०	विज्ञापन कर	-	१००	३३	३६	४०
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	-	१००	०	०	०
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	-	-	०	०	०
११४७१	अन्य मनोरञ्जन कर	-	-	०	०	०
११६९१	अन्य कर	-	२३,००१	६०	६६	७३
१४६११	व्यवसाय कर	१०१	-	६४०	७०४	७७४
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	-	-	१५१	१६६	१८३
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	-	-	०	०	०
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	-	-	३०	३३	३६

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	–	२००	०	०	०
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	–	५००			
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा बिक्री	२४,४३२	–	३५९५३	३९५४८	४३५०३
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	–	–	०	०	०
१४२२९	प्रशासनिक सेवा शुल्क	–	–	१०००	११००	१२१०
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	–	०	२०	२२	२४
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	१५	–	१६	१८	१९
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	–	–	०	०	०
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	२३८	–	५३०	५८३	६४२
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	६७४	५००	४००	४४०	४८४
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	५५	–	८०	७२	६५
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	–	–	४०	४४	४६
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	१२०	–	५०	५५	६१
१४२९१	पर्यटन शुल्क	०	०	०	०	०
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	–	–	१०	११	१२
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	–	–	५०	५५	६१
१४५२९	अन्य राजस्व	१३३	–	१००	११०	१२१
ख.	**राजश्व बाँडफाँट**	**१८,८९४**	**११४,०४३**	**५६,६४५**	**५९,४७८**	**६२,४५२**
ख.१	***नेपाल सरकार***	***९९३२***	***४६३७६***	***५६६४५***	***५९४७८***	***६२४५२***
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	९,९३२	४४,९७६	५५१०२	५७८५७	६०७५०
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	–	–			
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	–	१,४००	१५४४	१६२१	१७०२
ख.२	***प्रदेश सकार***	***८९६२***	***६७६६७***	०	०	०
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२८९	२०,७०३	०	०	०
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	८,६७३	४६९६४	०	०	०
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	–	–	०	०	०
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	–	–	०	०	०
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	२३१८०६	३१६३७८	३३४६२३	३६५८०३	३९७१३३

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
ग.१	***नेपाल सरकार***	*२०८८७५*	*२५७९८५*	*२७७१८५*	*३०३५०२*	*३३२३८०*
१३३११	समानीकरण अनुदान	७७,९००	८०,९००	९२६२०	१०१८८२	११२०७०
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१२४,८१२	१५६२३८	१४६६३०	१६१२९३	१७७४२२
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	-	-	९९००	१०८९०	११९७९
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	-	१०,०००	०	०	०
१३३१५	विशेष अनुदान पूँजीगत	-	-	२१८४०	२२९३२	२४०७९
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	-	५,६००	६१९५	६५०४.७५	६८३०
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	६,१६३	-	०	०	०
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	-	-	०	०	०
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	-	५,२४७			
ग.२	***प्रदेश सरकार***	*२२९३१*	*५८३९३*	*५७४३८*	*६२३०१*	*६४७५३*
१३३११	समानीकरण अनुदान	९,९३२	९,९०१	७२६४.४	७९९०.८४	८७९०
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१२,९९९	१५,०२६	१६२७९	१८७२१	१८७२१
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	-	-			
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	-	३,५००	२४१५	२५३६	२५३६
१३३१५	विशेष अनुदान पूँजीगत	-	-			
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	-	२९,९१०	३१४७९	३३०५३	३४७०६
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	-	५६			
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	-	-	०	०	०
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	-	-			
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	*०*	*०*	*०*	*०*	*०*
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	-	-	०	०	०
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान	-	-			
	कूल जम्मा	२७७४५८	४५६२२२	४३७५५२	४७६१७६	५१५५५३

६.३ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण शारांश

कुल आयमा आन्तरिक आयको योगदानको विश्लेषण गर्दा आ.व. २०७७/७८ मा ५.६६ प्रतिशत देखिन्छ। आ.व. २०८०/८१ मा आन्तरिक आय कुल कायको १०.८६ प्रतिशत हुन सक्नेछ। आय शीर्षकको संभाव्य आधार तथा राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयनलाई आधार मानी गाउँपालिकाको ३ वर्षको प्रक्षेपित आयको विवरण शारांशमा तल दिइएको छ।

तालिका २० : आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

क्र. सं.	राजश्व शिर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
क.	**आन्तरिक आय**	२६७५८	२५८०१	४८६४६	४६२८४	५०८९६	५५९६९

क्र. सं.	राजश्व शिर्षक	२०७६/७७ यथार्थ	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	२०७८/७९ को प्रक्षेपण	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण
ख.	**राजश्व बाँडफाँड**	१८८९४	११४०४३	५३९४८	५६६४५	५९४७८	६२४५२
	नेपाल सरकार	*२०८८७५*	*२५७९८५*	*२५३२००*	*२७७१८५*	*३०३५०२*	*३३२३८०*
	प्रदेश सरकार	*८९६२*	*६७६६७*	*०*	*०*	*०*	*०*
ग.	**अनुदान तथा वित्तिय हस्तान्तरण**	२३१८०६	३१६३७८	३०६२४०	३३४६२३	३६५८०३	३९७१३३
	संघीय सरकार	*२०८८७५*	*२५७९८५*	*२५३२००*	*२७७१८५*	*३०३५०२*	*३३२३८०*
	प्रदेश सरकार	*२२९३१*	*५८३९३*	*५३०४०*	*५७४३८*	*६२३०१*	*६४७५३*
	अन्य आन्तरिक अनुदान	*०*	*०*	*०*	*०*	*०*	*०*
जम्मा		२७७४५८	४५६२२२	४०८८३४	४३७५५२	४७६१७६	५१५५५३
कुल आयमा आन्तरिक आयको योगदान (प्रतिशत)		९.६४	५.६६	१२	१०.५८	१०.६९	१०.८६

परिच्छेद-सातः अपेक्षित नतिजा

१. कूल राजश्वमा आन्तरिक आयको योगदान १२ प्रतिशत रहेको छ ।
२. गत आ.व.को आन्तरिक आय कुल आयको ५.६६ प्रतिशत रहेको छ ।
३. आगामी आ.व.मा १०.५८ प्रतिशत र त्यस पछिका वर्षहरुमा १०.६९ प्रतिशत र अर्को वर्ष १०.८६ प्रतिशत हुने देखिन्छ ।
४. कर तथा गैह्र कर राजश्वको वृद्धिदर ४६ प्रतिशत रहेको छ ।
५. कर राजश्व ७ प्रतिशतले वृद्धि हुने देखिन्छ ।
६. गैह्र कर राजश्व ४९ प्रतिशतले वृद्धि हुँदै गएको छ ।
७. राजश्व बाँडफाँड १४४ प्रतिशतले वृद्धि हुँदै गएको छ ।
८. अनुदान तथा वित्तिय हस्तान्तरण १४ प्रतिशतले वृद्धि हुँदै गएको छ ।
९. समग्र राजश्व १८ प्रतिशतले वृद्धि हुँदै गएको छ ।

अनुसूचिहरू

Page No.:
Date :

आज मिति २०८०।०३।१३ गते लिखु गाउँपालिका उपाध्यक्ष एवं राजस्व परामर्श समितिको संयोजक रोजिना राई ज्यु को अध्यक्षतामा तपशिलको उपस्थितिमा बैठक बसि तपशिल को निर्णय गरियो।

उपस्थिति

१ रोजिना राई - संयोजक
२ नरहरि पाण्डे - सदस्य
३ शान्ती राई - सदस्य
४ भीम बहादुर खड्का - सदस्य
५ धर्मराज आचार्य - सदस्य सचिव

अन्य उपस्थिति (आमन्त्रित)
१. डा. प्रताप ढुंगेल
२. सुरेन्द्र वाग्ले
३. उपेन्द्र न्यौपाने
४. कृष्ण प्रसाद पाडे
५. पदम ब० थापा

प्रस्तावहरू।
१. राजस्व सुधार कार्ययोजना तयारी सम्बन्धमा।
२. आर्थिक ऐन र करका दरहरूको समिक्षा।

निर्णयहरू
१. राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्ने सम्बन्धमा प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेश तर्फबाट गरिएको कन्सल्टेन्सि ग्रुप प्रा.लि. पुल्चोकबाट आउनु भएका विज्ञहरूबाट मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुत गरि छलफल गरियो।
२. यस लिखु गाउँपालिकाबाट तयार गरिएको आर्थिक ऐन र करका दरहरूको बारेमा समिक्षा गर्दै विविध विषयमा छलफल गरियो।